

[Arne Bjerregaard.]

også i forbindelse med andre lovforslag. Lad mig da så sige til såvel de konservative som til fremskridtspartiet, at jeg går klart ind for et forsvar. Og hvorfor går jeg ind for det danske forsvar, som jeg jo også ved at de konservative går ind for? Er det ikke netop for at bevare friheden og demokratiet? Og sådan kan det også være indenlands. Undertiden kan det være nødvendigt for statsmagten at udøve sin magt netop for at værne den frihed, som vi alle tilslutter os, men som undertiden kan blive truet såvel af kapitalkræfter som af kollektive kræfter. Og hvis statsmagten så ikke griber ind, gad jeg nok se, hvordan det bliver med den frihed, som både konservative, fremskridtspartiet og vel alle partier herinde tilslutter sig.

Lad mig da så give et eksempel også. Hvis der kommer en karl, som har tjent nogle få tusinde kroner — det bliver jo svært, når man først skal betale skat osv., at få det helt store beløb — og vi så tager den reelle kapital, hvor den nu findes, så gad jeg nok se, hvem der har størst mulighed for at erhverve sig landbrugsejendommen, enten karlen eller den notoriske kapitaldannelse. Det bliver kapitaldannelsen, og så får karlen, som har uddannet sig til dette, lov til at tjene under den kapital. Så gad jeg se, hvor friheden er henne for den, som har uddannet sig til det, I kalder et frit erhverv.

Fuglsang (DKP):

Jeg hæfter mig igen ved den megen tale om, at landbruget skal være et frit erhverv, som det altid har været, og hr. Burgdorf sagde oven i købet: lad det være dette frie erhverv, som det har været i tusind år, så skal det nok klare sig. Jeg prøver i ånden at kigge tilbage over dansk landbrug gennem disse tusind år. Det er perioden med landsbyfællesskabet, det er perioden med stavnsbåndet, og så er der en ganske kort periode med den frie, selvstændige bonde, vi har i dag. Hvilken af disse tre perioder er det, hr. Burgdorf tænker på? For det har i sandhed ikke været tusind år med lutter frihed. Jeg tror, at hvis dette lovforslag bliver gennemført, er den periode, man vil nærme sig, en vis periode i middelalderen, hvor bønderne virkelig var stavnsbundne og helt afhængige af herremændene. Forskellen

bliver bare, at det selvfølgelig mindre bliver herremændene i gammeldags forstand, men i høj grad aktieselskaber med sæde i ind- og udland, der kommer til at spille den rolle, som herremændene gjorde i sin tid. Der tales om dette stavnsbånd, og der tales om tiden, som den hidtil har været. Det er da rigtigt, at der har været en vis periode, et par hundrede år, hvor man netop har forbeholdt landbrugsjorden for dem, der dyrkede den. Det begynder man at holde op med i 1962. Det, der er sket i takt med, at man undergravede den tradition, er jo, at antallet af landmænd og landbrugsejendomme i Danmark er gået tilbage fra 200.000 til i øjeblikket 130.000, og det vil fortsætte. Det er ikke stavnsbånd, det er rigtigt, men det er, at titusinder af landmænd forjages fra deres ejendomme, titusinder af unge, som sikkert gerne ville have en landbrugsejendom, tvinges til at rejse bort, og hvorhen? Ind som ufaglærte arbejdere, ind på kontrolstederne. Det kan for mig at se ikke være nogen lykkelig fremtid hverken for landbrugserhvervet eller for landbrugserhvervets unge.

Lowzow (KF):

Det var faktisk en kort bemærkning til hr. Morten Lange, men proceduren gør jo, at det varer lidt længe, inden man kan komme til, og siden da har vi fået en bemærkning fra ministeren, der sagde sådan noget som: bønder skal bo, hvor bønder bør bo. Jeg synes nu principielt, at bønder bør drive deres landbrug, og så må de bo, hvor de vil. På den måde er det et frit erhverv og en fri bondestand, vi har herhjemme.

Men der kom en anden lille bemærkning. Det var fra hr. Svend Haugaard, der sagde, at bønder frit kan sælge og rejse væk fra landbruget. Nu synes jeg ikke, det er det mest ideelle, men de kan faktisk ikke frit sælge, for vi ser jo tit, at de ikke engang kan købe et parcelhus, når de kommer fra landbruget, men det er en anden lovgivning, som vi nok kommer tilbage til en anden gang.

Til hr. Morten Lange vil jeg sige, at efter at han har formuleret sig så klart, vil jeg måske være lidt mindre bange for hans blide mål, som i første omgang var så venligt, at jeg troede, han endnu stod ved de ideale tanker i sin politiske filosofi. Men nu hører jeg, at gode, veldrevne landbrug er hans